

Treće nedjelje u svibnju hrvatski birači odlučivat će o lokalnoj vlasti u 576 jedinica, toliko, naime, Hrvatska ima općina, gradova i županija u kojima će se birati vijeća i skupštine te načelnici, gradonačelnici i župani i njihovi zamjenici.

Izbori će se održati u 428 općina, 127 gradova, 20 županija i u Gradu Zagrebu koji ima status grada i županije.

U nešto više od godine dana, bit će to četvrti izbori u Hrvatskoj, u travnju prošle godine održani su izbori za Hrvatski sabor, u lipnju izbori za Europski parlament, u prosincu odnosno siječnju izbori za predsjednika Republike, dok u svibnju slijede lokalni izbori.

Broj članova koji se bira u vijeća i skupštine ovisi o broju stanovnika jedinice, najmanje - sedam, birat će općine i gradovi do 1.000 stanovnika, najviše 47, gradovi i županije s više od 300.000 stanovnika.

I broj zamjenika u izvršnoj vlasti se također veže uz broj stanovnika jedinice. Dva će zamjenika imati župan županije s više od 250.000 stanovnika i gradonačelnik grada koji ima više od 100.000 stanovnika, primjerice Zagreba i Splita.

Po jednog zamjenika imat će župan čija županija ima do 250.000 stanovnika, a takve su, primjerice, Ličko-senjska, Požeško-slavonska i Virovitičko-podravska županija.

Po jednog zamjenika imat će i gradonačelnik i načelnik čiji gradovi i općine imaju od 10.000 do 100.000 stanovnika i gradonačelnik grada koji je sjedište županije.

Ponekad je moguć i treći izborni krug

Općinski načelnik, gradonačelnik i župan biraju se većinom glasova, dakle da bi bili izabrani u nedjelju, 18. svibnja, moraju dobiti više od 50 posto glasova birača koji su glasovali. Ne može li to za rukom ni jednom od kandidata, za dva će se tjedna, 1. lipnja održati drugi izborni krug u koji ulazi dvoje kandidata s najvećim brojem glasova. Izabran će biti kandidat koji dobije veći broj glasova.

Iako rijetko, na lokalnim se izborima zna dogoditi da se načelnici i gradonačelnici izaberu tek u trećem krugu, na izborima 2021. godine to se dogodilo u Kraljevcu na Sutli, još ranije u Bistrici i u Starom Gradu na Hvaru.

Pravo birati na lokalnim izborima imaju hrvatski državljani s navršениh 18 godina i prebivalištem u jedinici za čija se tijela izbori provode. Za razliku od predsjedničkih, parlamentarnih i izbora za Europski parlament, birači mogu glasovati samo u mjestu prebivališta, ne u nekom drugom mjestu, bilo u Hrvatskoj, bilo u inozemstvu.

Kandidacijske liste za članove vijeća i skupština te kandidate za načelnika, gradonačelnika i župana mogu predložiti stranke i birači.

Kako bi mogla podnijeti kandidaturu, politička stranka mora biti registrirana u Hrvatskoj u trenutku raspisivanja izbora.

Na lokalnim izborima ne mogu se kandidirati policijski službenici, djelatne vojne osobe, službenici i namještenici u Oružanim snagama, osobe pravomoćno osuđene na kaznu zatvora od najmanje šest mjeseci. To se ne odnosi na osobe pravomoćno osuđene za kaznena djela počinjena iz nehaja.

Tko i kada mora prikupljati potpise

Za kandidacijsku listu za lokalna vijeća i skupštine političke stranke ne moraju, no birači (neovisne liste) moraju prikupiti propisani broj biračkih potpisa. Koliko će ih trebati, ovisi o tome koliko jedinica ima stanovnika, a taj se broj kreće od 25 u općinama do 350 stanovnika do 2500 potpisa u jedinicama koje ih imaju više od pola milijuna.

Neovisno stoje li iza njih političke stranke ili birači, kandidature za općinske načelnike, gradonačelnike i župane mora pratiti odgovarajući broj potpisa, od 35 u općinama do 350 stanovnika, do 5000 u gradovima i županijama s više od 500.000 stanovnika.

Potpisi se ne smiju prikupljati na obrascima sa ranijih lokalnih izbora, nego na novima koji će biti dostupni na stranicama DIP-a.

Potpis mogu dati samo birači koji imaju prebivalište u općini, gradu odnosno županiji u kojoj se provode izbori.

Na izborima prije četiri godine više od 38.000 kandidata

Kad istekne rok za kandidature zanimljivo će biti vidjeti je li, u odnosu na 2021. godinu, splasnulo ili narastao interes za sudjelovanje u lokalnoj vlasti, te se godine za izvršnu i predstavničku vlast kandidiralo više od 38 tisuća kandidata.

Na listama za županijske skupštine, uključujući i Grad Zagreb, koji ima status županije, bilo je nešto više od 7. 100 kandidata, a na listama za gradska i općinska vijeća njih gotovo 29. 000. Kandidata za župane i njihove zamjenike bilo je 225, dok se za općinske načelnike i gradonačelnike kandidiralo 1.901 osoba, uključujući i zamjenike.

Redoviti lokalni izbori održat će se u nedjelju, 18. svibnja, odlučila je u ponedjeljak na telefonskoj sjednici hrvatska Vlada te je donijela i odluke o visini naknade troškova izborne promidžbe.

Hrvatski birači će treće nedjelje u svibnju izabrati članove predstavničkih tijela općina, gradova i županija i općinske načelnike, gradonačelnike i župane te njihove zamjenike, kao i zamjenike načelnika, gradonačelnika i župana iz reda pripadnika nacionalnih manjina, odnosno iz reda pripadnika hrvatskog naroda.

Vladine odluke na snagu stupaju u utorak, 15. travnja, što znači da se kandidature mogu podnositi od srijede, 16. travnja.

Premijer Andrej Plenković novinarima je u Koprivnici izjavio kako je Vlada odluku donijela danas, nešto malo prije roka (18. travnja) te da je konzultirano više lokalnih čelnika koji rekli da su manje-više sve svoje aktivnosti završili.

"Raspisali smo (izbore danas) zato što je rok praktički za tri dana, uskoro je i Uskrs, željeli smo da stvari budu jasne. Konzultirali smo više čelnika i svi su nam rekli da su manje-više sve svoje aktivnosti završili", rekao je Plenković nakon radnog posjeta Koprivnici.

Predstavnička tijela praktički su obavila sve što su trebala i zato je odluka donesena danas, stupa na snagu sutra, nakon toga kreću rokovi, dodao je.

"I Državno izborno povjerenstvo (DIP) nam je signaliziralo da bi im zbog tehničke pripreme bilo dobro da je to možda dan, dva ranije od krajnjega roka i sve je to u skladu sa Zakonom", rekao je premijer.

U utorak, kada na snagu stupa Odluka o raspisivanju izbora za članove predstavničkih tijela općina, gradova i županija prestaje mandat svih članova predstavničkih tijela, kao i mandat Vladinim povjerenicima imenovanim za obavljanje poslova iz nadležnosti predstavničkog tijela u općinama Vir, Garčin, Muć, Proložac, Punat i Šenkovec.

Naknada izbornih troškova

Pravo na naknadu troškova izborne promidžbe za izborima za članove lokalnih vijeća i skupština imaju političke stranke i liste grupe birača koje dobiju najmanje jednog člana, ovisno o veličini jedinice, naknada po članu iznosi od 133 eura do 1. 327 eura.

Naknada se isplaćuje iz proračuna općine, grada, odnosno županije za čije se vijeće, odnosno skupštinu izbori provode.

Na izborima za općinske načelnike, gradonačelnike, župane i gradonačelnika Grada Zagreba pravo na naknadu imaju kandidati koji dobiju najmanje 10 posto važećih glasova birača od ukupnog broja birača koji su izašli na izbore.

Naknada se raspoređuje razmjerno dobivenim glasovima, pa tako za najveći broj dobivenih glasova u prvom izbornom krugu za gradonačelnika Grada Zagreba i njegove zamjenike iznosi 13. 272 eura, dok na izborima za gradonačelnika i općinskog načelnika u gradovima i općinama koje imaju do 3.000 stanovnika iznosi 664,00 eura. (Hina)

